

Abstrakt

Cílem disertační práce je předložit ucelenou analýzu problematiky kvality v oblasti simultánního tlumočení. V teoretické části se zabývá obecnými otázkami souvisejícími s kvalitou tlumočení, zejména definičními problémy, subjektivitou hodnocení kvality a různými perspektivami na kvalitu tlumočení (kvalita z hlediska subjektů, které ji hodnotí, a tlumočení jako předmět posuzování). Dále nabízí přehled kritérií hodnocení kvality podle jednotlivých autorů. Hlavní důraz teoretické části je kladen na kvalitu tlumočení z hlediska kognitivních procesů. Je rozebrán význam pracovní paměti a kognitivní zátěže v souvislosti s tlumočením jako rozhodovacím procesem a strategickým chováním. Kvalita je primárně pojímána jako schopnost efektivně nakládat s disponibilními kognitivními zdroji v konkrétní tlumočnické situaci s ohledem na podmínky tlumočení a predispozice tlumočnicka. Důraz je kladen na výběr správné strategie pro řešení problémů.

Empirická část se zaměřuje na analýzu tlumočnických výkonů při převodu odborných (právních) projevů. Odbornost a z ní vyplývající jazyková a konceptuální náročnost vstupního materiálu jsou považovány za faktor zvyšující kognitivní zátěž. Cílem je sledovat, jaká strategická řešení použijí zkušení tlumočníci s odlišným jazykovým a znalostním profilem pro řešení těchto problémů. Experiment je prováděn za účasti sedmi vysoce zkušených tlumočnicků rozdělených do tří skupin dle jazykových a znalostních předpokladů (tlumočníci pracující z jazyka A do jazyka B se znalostí práva, tlumočníci pracující z jazyka A do jazyka B bez znalosti práva, tlumočníci pracující z jazyka C do jazyka A bez znalosti práva). Cílem je sledovat tlumočnická řešení v závislosti na směru tlumočení a na znalostním základu. Hypotézou je, že tlumočníci budou používat různá řešení v závislosti na disponibilních kognitivních zdrojích souvisejících s jazykovým a konceptuálním zpracováním informace. Analýza je prováděna na třech projevech různé obtížnosti, celkem bylo zpracováno přibližně 40 minut vstupního materiálu a 280 minut tlumočení.

Práce by měla být základem pro další výzkum v oblasti kvality tlumočení a měla by rovněž představovat příspěvek pro teorii, praxi i výuku tlumočení.

Klíčová slova

direkcionalita, kognitivní proces, kognitivní zátěž, kritéria hodnocení kvality, kvalita, posuzování kvality, pracovní paměť, právní jazyk, rozhodovací proces, simultánní tlumočení, strategie